

Az őstermelők társadalombiztosítási jogszerzése, nyugdíjra való jogosultsága

Az őstermelők társadalombiztosítási jogszerzése, nyugdíjra való jogosultsága

Azon személyek, akik nem álltak munkaviszonyban vagy mezőgazdasági szövetkezeti tagságban, és saját vagy bérelt földön általános mezőgazdasági tevékenységet folytattak, társadalombiztosítási szempontból egyéni gazdálkodókként válhattak biztosítottá. E személyi körre a biztosítás legkorábban 1983. január 1-jétől terjedt ki, ha a tevékenységükből származó jövedelem – a bevallásuk szerint – a jogszabályban meghatározott határt elérte. A gazdálkodóként biztosított személyek társadalombiztosítási járulék megfizetése ellenében szerezhettek nyugdíjjogosultságnál figyelembe vehető szolgálati időt. A járulékfizetési kötelezettség 1988. december 31-ével bezárólag a tevékenység megkezdése hónapjának első napjától a befejezés hónapjának utolsó napjáig állott fenn.

1992. március 1-jétől megszűnt az egyéni gazdálkodó biztosított kategória ebben a nevesített formában. 1996. december 31-ig a mezőgazdasági kistermelést főfoglalkozásban folytató egyéni vállalkozókra terjedt ki a biztosítás, és az érintetteknek a jogszabályban előírt társadalombiztosítási járulékot kellett megfizetni. Az érintett személyi kör 1997. január 1-jétől egyéni vállalkozói engedély alapján válhatott biztosítottá, és szolgálati időt kizárólag járulékfizetéssel szerezhettek.

Fentiekől eltérően, 1997. január 1-jétől kezdődően azon személyek, akik nem egyéni vállalkozók, és a saját gazdaságukban a meghatározott termékek előállítására irányuló tevékenységet folytatnak, mezőgazdasági őstermelőként regisztráltathatták magukat. Őstermelői minőségükben nem váltak biztosítottá, nem terhelte őket járulékfizetési kötelezettség. Ezen időszakra – amennyiben nyugdíjjogosultságnál figyelembe vehető szolgálati időt és nyugdíjalapot képező jövedelmet kívántak szerezni – a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultságról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Tbj.) 34. §-a alapján, külön megállapodást kellett kössenek.

A mezőgazdasági őstermelőkre 2007. január 1-jétől került kiterjesztésre a kötelező társadalombiztosítás, mely időponttól hatályos Tbj. 5. § (1) bekezdés i) pontja meghatározza, hogy a mezőgazdasági őstermelő akkor biztosított, ha a reá irányadó nyugdíjkorhatárig hátralévő idő és a már megszerzett szolgálati ideje együttesen legalább 20 év. Ugyanakkor a törvény kivételként taxatív felsorolja azokat az alkivételeket, amikor az őstermelőre nem terjed ki a biztosítási kötelezettség. Ezen a jogcímen nem terjed ki a biztosítás többek között abban az esetben, amikor az őstermelő egyéb jogcímen biztosított – pld: munkaviszonyban áll -, ha saját jogú nyugdíjas, vagy özvegyi nyugdíjban részesül és a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte, illetve ha a közös igazolvány alapján kiskorú személy folytat őstermelői tevékenységet.

A mezőgazdasági őstermelő jelenlegi járulékfizetési kötelezettségét a Tbj. 30/A. §-a határozza meg. A Tbj. 30/A. § (1) bekezdése „általános” szabályként mondja ki, hogy a mezőgazdasági őstermelő - ideértve a tevékenységét a tárgyévben kezdő őstermelőt is - a minimálbéren megfelelő összeg után fizeti meg a természetbeni és egészségbiztosítási járulékot, valamint a nyugdíjjárulékot.

A Tbj. 30/A. § (2) bekezdése annak a mezőgazdasági őstermelőnek szabályozza a járulékfizetését, akinek e tevékenységéből származó, a tárgyév megelőző évben elért bevétele nem haladja meg az Szja-tv. szerinti, a mezőgazdasági kistermelőre vonatkozó bevételi értékhatárt (nyolcmillió forint). Ez az őstermelő az őstermelői tevékenységéből származó bevétele 20 százaléka után 10% mértékű nyugdíjjárulékot és a Tbj. 19. § (3) bekezdésében meghatározott mértékű természetbeni egészségbiztosítási járulékot köteles fizetni. A magasabb összegű társadalombiztosítási ellátások megszerzése érdekében azonban az adóévvel vonatkozóan nyilatkozattal vállalhatja, hogy az előírt járulékokat az előbbieken meghatározott járulékalapnál magasabb összeg után fizesse meg. A magasabb járulékalap választásáról a tárgyév első negyedévére vonatkozó bevallásában nyilatkozik az állami adóhatóságnak.

Amennyiben az őstermelő az előzőek alapján biztosítottá vált és a kötelezően előírt járulékfizetési kötelezettségének is eleget tett, úgy abban az esetben erre az időtartamra nyugdíjjogosultságnál figyelembe vehető szolgálati időt szerez és a nyugellátása alapjául szolgáló átlagkereset kiszámításánál a bevallott nyugdíjjárulék alapot képező keresetei kerülnek majd beszámításra. (nem a tényleges bevétele)

Az öregségi nyugdíjra való jogosultság, a nyugellátás igénylése, és az igények elbírálása tekintében az általános szabályok az irányadóak abban az esetben is, ha az igény érvényesítője őstermelői tevékenységet folytató személy.

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI törvény vonatkozó rendelkezései szerint öregségi teljes nyugdíjra az jogosult, aki a születési évének megfelelő öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte és legalább húsz év szolgálati idővel rendelkezik, valamint azon a napon, amelyről kezdődően az öregségi teljes nyugdíjat megállapítják, a Tbj. 5. § (1) bekezdés a)-b) és e)-g) pontja szerinti biztosítással járó jogviszonyban nem áll. Az őstermelői tevékenységet folytató nők esetében is alkalma-

zandó a kedvezményes, nyugdíjkorhatárra tekintet nélküli nyugdíjba vonulási lehetőség, amennyiben rendelkeznek 40 évi jogosultsági idővel.

A nyugellátás igénybevétele érdekében nem feltétel az őstermelői tevékenység beszüntetése, az érintett őstermelőnek amennyiben a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt már betöltötte, vagy rendelkezik a kedvezményes nyugdíjazáshoz szükséges 40 év jogosultsági idővel, a nyugellátás megállapítására irányuló igénybenyújtása során csupán arról kell nyilatkoznia, hogy mely időponttól kéri megállapítani az öregségi nyugdíjat.

A nyugellátás megállapítására nem hivatalból kerül sor, a nyugellátás megállapítására irányuló eljárást az ügyfélnek kell kezdeményeznie. A kérelmet írásban, kizárólag az erre a célra rendszerezett nyomtatvány (igénybejelentő-lap) kitöltésével, illetve elektronikus úton ügyfélkapus azonosítással a Magyar Államkincstár honlapján is be lehet nyújtani, a benyújtott igényt a kérelmező lakóhelye szerint illetékes kormányhivatal járási/kerületi hivatalának nyugdíjbiztosítási igazgatási szerve bírálja el.

Winkler Róbert

Generációváltás az agráriumban

Az agrárvállalkozások nyugdíjellátásának feltételeiről szervezett előadást a PRIMOM Alapítvány, melyen Balogh Csaba, a NAV Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Igazgatóságának bevallási osztályvezetője adott részletes információkat az érdeklődők számára.

A tájékoztató során Balogh Csaba ismertette az őstermelői tevékenység végzéséhez kapcsolódó főbb jogszabályokat, tisztázva az alapfogalmakat és a biztosítási jogviszony létrejöttének kérdéseit továbbá az esetlegesen más jogviszonyokkal való összeegyeztethetőség problematikáját is.

Az őstermelők járulékfizetési kötelezettsége, rendkívül kedvező, de az osztályvezető felhívta a figyelmet arra, hogy a nyugdíjazáskor számtalan tényezőt kell figyelembe venni. Ezen hátrányok közül kiemelte, hogy az őstermelő nyugdíjba vonulása esetén fontos kérdés, hogy az erre vonatkozó jogosultság szempontjából számított szolgálati idő nem feltétlenül azonos a nyugdíj számításához figyelembe vehető szolgálati idővel. Az őstermelők esetében figyelembe kell venni az arányosításra vonatkozó rendelkezéseket, melyet Balogh Csaba szemléletes gyakorlati példákon át mutatott be.

Például, ha egy őstermelő a 2017. évben 5 milliós forintos árbevételel rendelkezett, akkor 2018-ban ennek 20%-a, azaz egymillió forintos éves járulékalap keletkezik.

Idén a minimálbér éves szinten összesen 1.656.000 forint, így ebben az esetben a szolgálati idő az arányosítás miatt mindössze 220 nap. Ez azt jelenti, hogy ilyen bevétel és járulékalap mellett 5 év alatt szerezhet meg az őstermelő 3 évnyi szolgálati időt. Tehát ahhoz, hogy egy év, valóban egy évnek minősüljön, legalább 8.280.000 forint árbevétel szükséges (2017. évben), mely a minimálbérnek megfelelő járulékalapot jelenti.

Ha ez nem teljesülne, akkor az őstermelő vállalhat magasabb járulékfizetési összeget, vagy megállapodással legfeljebb 5 évet szerezhet, mely 2018-ban évi 563.000 forintnak megfelelő összeg.

Ezek mellett természetesen az előadó felhívta a figyelmet az öngondoskodás fontosságára, valamint a KATA-szerinti adózást választó vállalkozásokat is emlékeztette, hogy a jelenlegi rendkívüli kedvezmények ilyen módon befolyásolhatják a későbbiekben a nyugdíjba vonulás esetén számított szolgálati időt.

